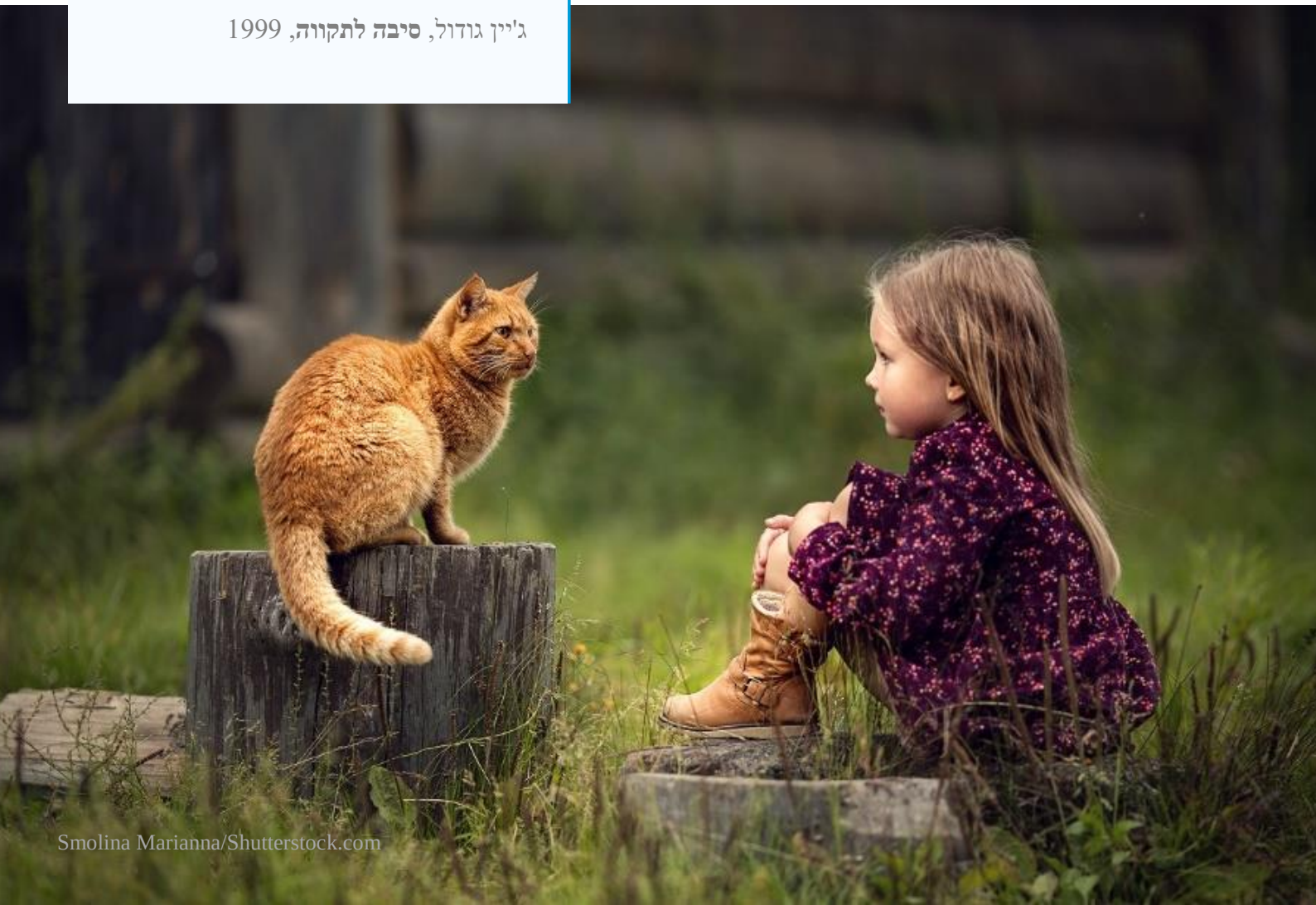

מכון אדם וחיה עוסק בהובלת שינוי חברתי בגישה לבעלי-חיים ובהתנהגות כלפיהם, דרך שיתוף פעולה עם מסגרות חינוכיות, מקצועיות ורשותיות. המכון עובד בשיתוף עם כפר הנוער הדסה נעורים, והוא פועל במסגרות קהילתיות ומקצועיות ברחבי הארץ.

"לכל אחד מאתנו יש חשיבות, יש תפקיד, יש השפעה. כל אחד מאתנו צריך ליטול אחריות על חיינו שלנו, ומעל הכל להפגין כבוד ואהבה כלפי הדברים החיים שסביבנו, ובמיוחד זה לזה."

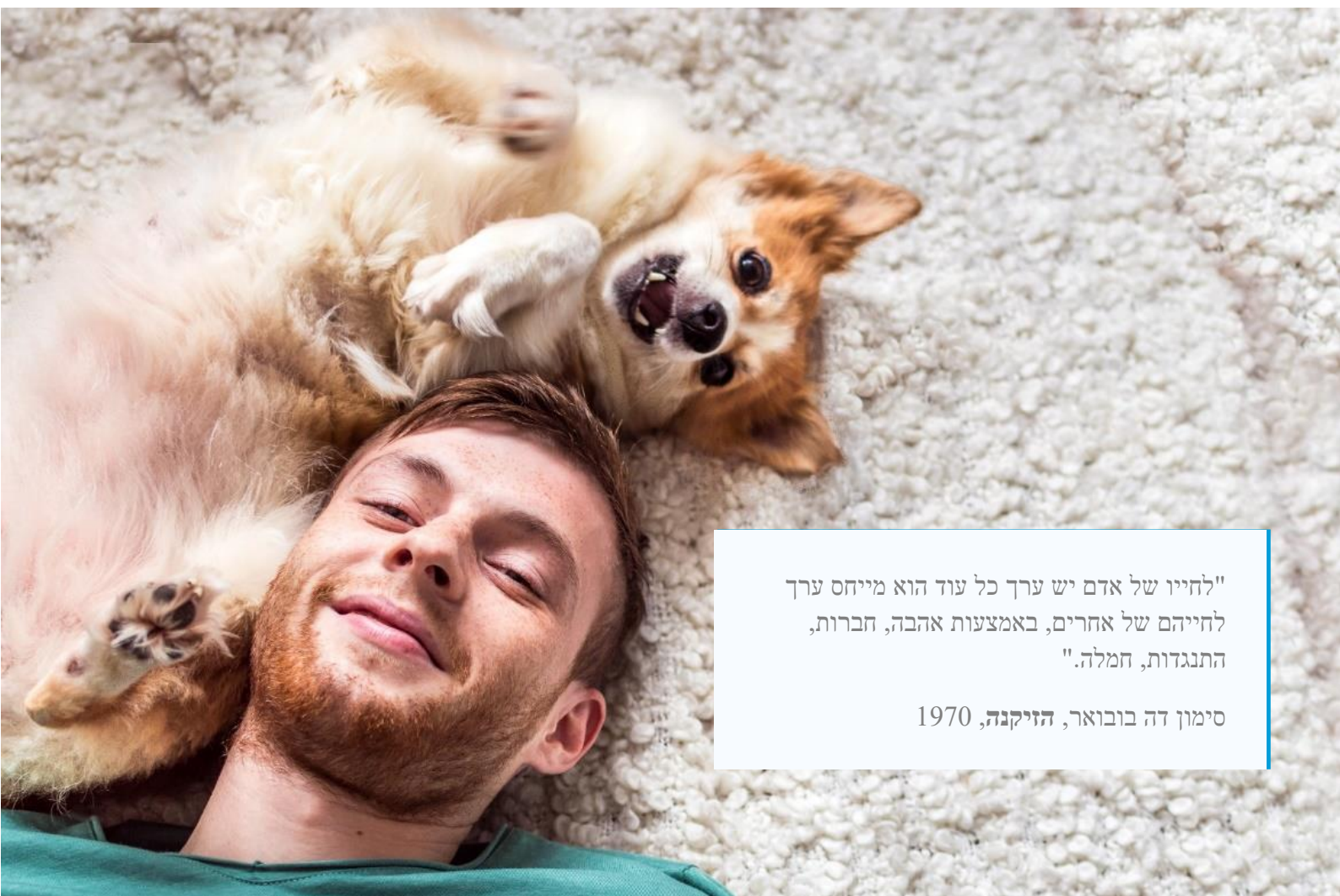
ג'יין גודול, סיבה לתקווה, 1999

המטרות שלנו

עבודת המכון מתמקדת בפיתוח יכולתם של בני-אדם להבחין בצרכיו ובערכו של זולתם, ולחיות עמו בשלום. מטרת פעילותו המרכזית של המכון היא שינוי ההתייחסות הרווחת בציבור כלפי בעלי-חיים: מגישה כוחנית, מזלזלת או אדישה הכרוכה בשליטה בחיות, בניצולן או בהשמדתן – להתעניינות אמפתית, חומלת ומכבדת, הכרוכה בקבלת נוכחותן של החיות לצדנו, בתמיכה בהן, וביחסי שותפות והדדיות איתן.

"לחיינו של אדם יש ערך כל עוד הוא מייחס ערך לחייהם של אחרים, באמצעות אהבה, חברות, התנגדות, חמלה."

סימון דה בובואר, הזיקנה, 1970

הייחוד שלנו

המכון נוסד בשנת 2020 מתוך חזון של אנשי מקצוע המתמחים ביחסי אדם-חיה ומבקשים לחולל שינוי לטובה ביחסי החברה שלנו עם בעלי-החיים. נקודת המוצא שלנו היא שבעלי-חיים אינם קיימים כדי לשרתנו; הם בעלי תודעה, אישיות ורגשות – תכונות המטילות עלינו אחריות מוסרית עמוקה כלפיהם. גישה זו מתיישבת עם המגמות החברתיות והערכיות המתקדמות ביותר בעשורים האחרונים, כפי שהן מתגלות בתוכנית העבודה של ארגונים רבים ושונים ובסדר-יומם של המוני אנשים יחידים.

על רקע זה, הייחוד שלנו טמון באסטרטגיה: אנו עובדים על מיזמים בטווחי זמן גדולים במיוחד, בשיתוף פעולה עם המסגרות הממוסדות והסמכותיות ביותר, ואנו מתמקדים בשיפורים מערכתיים בהתייחסות המוסדית לבעלי-חיים, תוך התבססות על עבודת מומחים. עבודת המכון נסמכת על לימוד טיבם של יחסי אדם-חיה במספר מישורים: הכרת המניעים השונים לפגיעה בחיות, ניתוח התהליכים המעמיקים את הפגיעה ומנציחים אותה, ניתוח קונפליקטים בין אדם לחיה ופיתוח פתרונות מעשיים. להשגת המטרות האלה נעשית עבודת חינוך וגישור המשלבת בין כמה תחומים: מדעי טבע, מדעי החברה, ידע יישומי ומחשבה מוסרית.

Nancy_Zonneveld/Shutterstock.com

"אני סבור שככל שיצור חסר אונים יותר, כך הוא זכאי יותר להגנה מידי האדם מפני אכזריותו של האדם."

מהאטמה גאנדי, אוטוביוגרפיה, 1929

הפעילות שלנו

- **פיתוח מרכז למידה חווייתי** בכפר הנוער הדסה נעורים, ובכלל זה תכנון וביצוע שיפורים מעשיים במרחב החי (פינת החי) הוותיק שנמצא במקום, שם יתקיימו מפגשים מקצועיים מודרכים. כיום, רבים מהחניכים עדיין עובדים עם חיות שבזכות בתנאים המעודדים ניכור מהחיות או כוחנות וזלזול כלפיהן. תכנון השיפורים במרחב החי וביצועם נועדו לשמש כדגם עבודה לחניכי הקורסים וההשתלמויות. מרכז הלמידה יציע פתרונות לבעיות בהחזקת חיות בשבי וימחיש מגעי אדם-חיה המבוססים על התעניינות מצד החיות ועל יוזמה שלהן.

- **פיתוח תוכניות לימודים חדשות** והרחבת תוכניות לימודים קיימות (בשיתוף המרכז לטכנולוגיה חינוכית) בליווי מערך השתלמויות למחנכים. התוכניות נועדו לפתח את יכולתם של תלמידים לראות את בעל-החיים כזולת מורכב, רגיש ובעל ערך, להרגיש אמפתיה וחמלה כלפיו ולקיים עמו יחסי כבוד והדדיות. ברובד נוסף, התוכניות נועדו להנחיל לתלמידים הבנה של המערכות החברתיות האחראיות לפגיעה בחיות ולעודד את התלמידים לפלס את דרכם כשותפים ומובילים בתכנון וביצוע של פתרונות.

"כשאני משחק עם החתולה שלי, מי יודע אם אני לא משעשע אותה יותר משהיא משעשעת אותי? אנו מבדרים זה את זה בתעלולים הדדיים. יש לי זמן משלי להתחיל או לסרב, וכך יש גם לה."

מישל דה מונטן, **מסות**, 1595

- **הכשרה, השתלמויות, ימי עיון וסדנאות** לבעלי תפקידים שיש להם השפעה (רשמית ולא-רשמית) על בעלי-חיים במסגרת עבודתם – דרך מגע ישיר עם בעלי-חיים, אכיפת חוקים הקשורים בהם או קביעת מדיניות המשפיעה עליהם. הפעילויות נועדו לגורמים ברשויות המקומיות, במשטרה ובגופים אחרים, לאנשי חינוך וטיפול וכן לפעילים לשינוי חברתי. הפעילויות ייערכו בחלקן במתקני המכון, ובחלקן במתקנים קהילתיים או במוסדות רלוונטיים אחרים.

- **תוכנית הכשרה למטפלים רגשיים בנוכחות בעלי-החיים** המעניקה משקל דומה לרווחת האדם המטופל ולרווחת החיה המעורבת בטיפול ("טיפול הדדי"). התוכנית נמשכת שלוש שנות לימוד. היא מיועדת לבעלי תואר ראשון, ובוגריה מקבלים תעודת "מטפל רגשי הנעזר בבעלי-חיים במודל של טיפול הדדי". התוכנית פועלת בשיתוף עם המכללה האקדמית לחינוך אורנים, והיא פותחה על בסיס תוכנית הכשרה הפועלת במכללה מאז שנת 2002.

- פיתוח תו תקן למתקנים שבעלי-חיים מוחזקים בהם במוסדות חינוך (מרחבי חי, פינות חי), לרבות הקמת מערך הכשרה להטמעת תו התקן ולליווי העוסקים בהטמעה. תו התקן נועד להגן על בעלי-החיים המוחזקים ממילא במוסדות החינוך ולהביא לשיפור מעשי במצבם. מיזם תו התקן כולל מטרות בנות השגה שביצוען הלכה למעשה נדיר כיום בשטח, והוא מחייב היכרות עמוקה עם בעלי-חיים על מגוון צרכיהם הרגשיים והחברתיים.

- הפקת מפגשים וכנסים וניהול פורומים המאפשרים רב-שיח פורה וגישור בין אנשי מקצוע וגופים העוסקים בבעלי-חיים: עמותות והתארגנויות אחרות לרווחת/זכויות בעלי-חיים, ארגונים סביבתיים, רשויות מקומיות, רשויות ממשלתיות וחברות פרטיות.

- הקמת מאגר מידע לידע חדש שנועד לתרום לשיפור יחסי אדם-חיה בתחומים מוגדרים.

"אני באופן אישי מאמין שכל עוד בני-אדם מקיזים את דמן של חיות, לעולם לא יהיה שלום [...] לא יהיה צדק כל עוד אדם עומד עם סכין או רובה כדי להשמיד את החלשים ממנו."

יצחק בשביס זינגר, צמחונות: דרך חיים, 1979

TravnikovStudio/Shutterstock.com

מי אנחנו

- **חברת מנמון בע"מ** נוסדה בשנת 2016 בידי נדבנים פרטיים, במטרה להוביל מיזמים לתועלת הציבור בתחומים חברתיים וסביבתיים. החברה הקימה מיזמים רבים לרווחת בעלי-חיים בשיתוף פעולה עם ארגונים ממשלתיים (משרד החקלאות, משרד לביטחון פנים, משרד החינוך), אוניברסיטת תל-אביב, המכללה האקדמית לחינוך אורנים, התאחדות הסטודנטים והסטודנטיות בישראל, ויצ"ו, הסוכנות היהודית ועוד. מכון אדם וחיה הוא המיזם הגדול ביותר שחברת מנמון מובילה בתחום זה.
- **כפר הנוער הדסה נעורים** הוקם בשנת 1948 במושב בית ינאי (מצפון לנתניה), ולומדים בו כ-400 חניכים. מוסדות החינוך הפועלים בכפר מעניקים מקום חשוב לקיימות בעבודה עם הטבע ועם בעלי-חיים. בכפר יש משק חקלאי אקולוגי המוקדש לטיפול ולשיקום הדדי של בעלי-חיים ובני-אדם. המשק כולל מרחב חי המתמחה בקידום הרווחה הגופנית והנפשית של החיות, ויש במקום גם כלבייה שיקומית ובה הכלבים מוחזקים כלהקה, כלבים נטושים עוברים שיקום וילדים ונוער זוכים להעצמה.

"לעיניה של חיה יש כוח לדבר בשפה גדולה."

מרטין בובר, **אני ואתה**, 1923

Iuliia Khabibullina/Shutterstock.com

- **גל חכים-אשר וד"ר אריאל צבל** גויסו בידי חברת מנמון כדי לשמש כמנהלי מכון אדם וחיה. חכים-אשר היא פסיכולוגית חינוכית וראשת התוכנית לטיפול רגשי בנוכחות בעלי-חיים במכללה האקדמית לחינוך אורנים. לחכים-אשר ניסיון אישי עשיר בעבודה טיפולית עם ילדים ובשיקום בעלי-חיים. בשנת 2017 היא הביאה להסבת תוכנית הלימודים במכללת אורנים לתוכנית הראשונה בעולם המכשירה "טיפול הדדי", כלומר הכשרה מקצועית המכוונת במידה דומה הן לטיפול רגשי בבני-אדם הן לשיפור מצבם של בעלי-החיים הבאים במגע עם המטופלים. ד"ר צבל הוא פילוסוף והיסטוריון המתמחה ביחסי אדם-חיה. עבודתו העיונית משלבת בין שיטות ממדעי הרוח והחברה ובין ידע זואולוגי וטכנולוגי הקשור בחיות. לד"ר צבל למעלה מ-20 שנות ניסיון בארגונים להגנה על בעלי-חיים, ועבודתו שם התמקדה בחינוך ובהסברה.
- מכון אדם וחיה פועל בשיתוף עם מומחים רלוונטיים מהארץ ומחו"ל. המכון ביסס שיתוף פעולה קבוע עם **המכון הבינלאומי לקשר אדם-חיה** (Institute for Human-Animal Connection) באוניברסיטת דנור, קולורדו. ראש המכון בדנור, פרופ' פיליפ טדסקי, מלווה את מכון אדם וחיה כיועץ אקדמי רשמי.

"בכל מקרה שכופים בו על חיה לשרת אדם בדרך כזו או אחרת, כל אחד מאתנו חייב שיהיה לו אכפת מהייסורים שהיא עוברת עקב כך. אסור שאיש מאתנו יאפשר שיתקיים סבל שהוא עצמו אינו אחראי לו, אך שהוא מסוגל למנוע בדרך כלשהי."

אלברט שווייצר, הפילוסופיה של הציביליזציה, 1923

HQuality/Shutterstock.com

